

*Tijdschrift voor
heemkunde
folklore en
oudheidkunde*

xxxviii, 2, 151

België-Belgique
P.B.
3300 Tienen 1
2/3954

DODION M
LELIELAAN 34
3191 HEVER

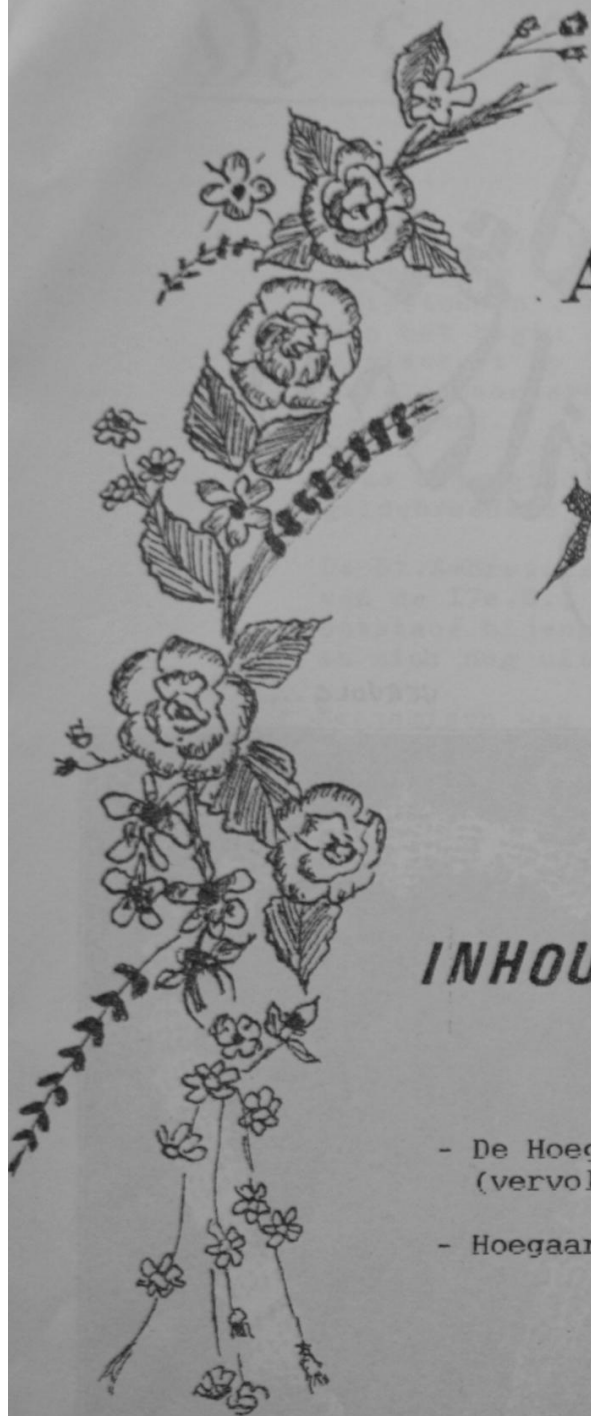
Uitgifttekantoor 3300 Tienen 1

ALBAANIS

V.U. E. Grooten
Residentie Beatrijs 169
3300 Tienen
tel: 016/81 72 35

Driemaandelijks jun. jul. aug.2003

AFLEVERING

ALPAIDIS

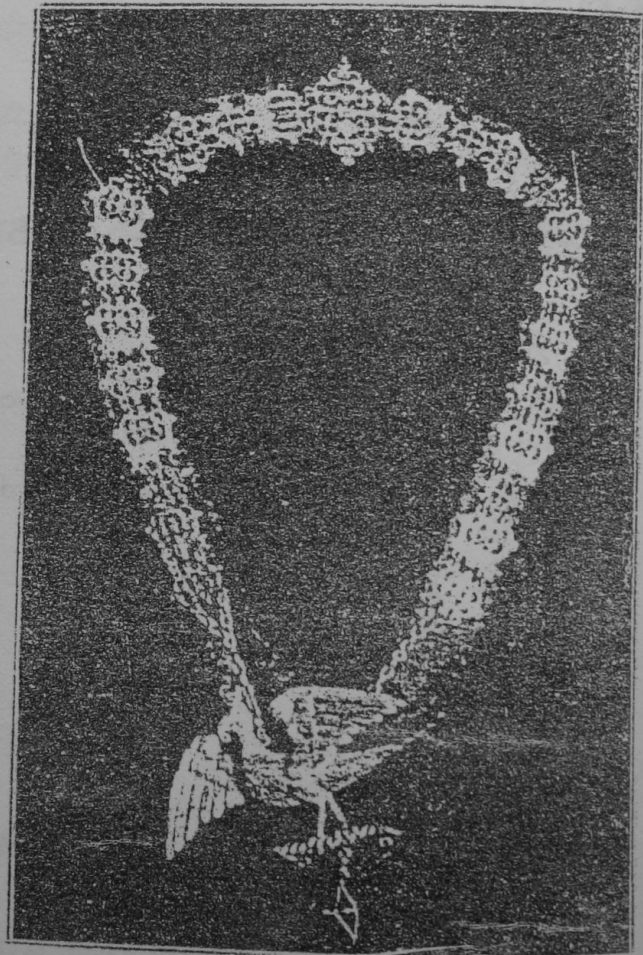
38ste jaargang

INHOUD nr.151

- De Hoegaardse Schuttersgilden
(vervolg)
- Hoegaarden Bierdorp verslag opening

De Hoegaardse Schuttersgilden

VERVOLG...

BRAAK SCHUTTERS Gilde NERM

De St. Ambrosiusgilde

(Neere)

De gilde die St.ambrosius als beschermheilige had, was een vereniging van imkers - bijenhouders-, eigenaars van "biestokken". De oudste St.Ambrosiusgilden dateren reeds van het begin der 16e.E. Te Mechelen trouwens schonk de magistraat op 7 januari 1511 een "Caert" of reglement aan enkele poorters en ingezetenen, imkers, die een gilde wenste te vormen.

Deze bijengilden bekwamen het voorrecht dat alleen hun gildebroeders bijen mochten houden.

De St.Ambrosiusgilden kenden een grote bloei in de 2e helft van de 17e.E., met een hoogtepunt in de 18e.E. De later ontstane bijengilden zullen vervreemden van het gildeleven en zich nog uitsluitend met de bijenteelt bezig houden.

Economisch was de bijenteelt in die jaren van groot belang aangezien men hierdoor niet alleen een degelijk en gezond voedingsprodukt, doch ook de nodige was voor de waskaarten van de eredienst bekwam.

Alle St.Ambrosiusgilden organiseerden zich naar het model der schuttersgilden. Aan de gildebroeders werden dus eveneens sociale en godsdienstige plichten opgelegd. De meeste bijengilden beoefenden ook het schieten met de boog of met de buks. Te Hoegaarden (Neerem) echter met de handboog. Aangezien alle "Caerten" van schuttersgilden en dus ook van de bijengilden eenzelfde stramien vertonen, mag men geredelijk aannemen dat ook deze van Hoegaarden gelijk-luidend geweest is. De nieuwkomer moest zijn "intredegeld" betalen door het schenken van een bijenkorf aan de gilde. Deze werd, samen met de andere korven van gilde op een vaste datum verpacht. Bij hetverlaten van de gilde door verhuis of afsterven, bleef de korf eigendom der gilde.

Op 7 december werd de feestdag van de beschermheilige gevierd met een mis die door alle confreres diende bijgewoond te worden. 's Anderendaags werd dan een mis gelezen voor de overleden gildebroeders. Op het niet bijwonen van deze plechtigheden stonden boetes. Zoals bij alle schuttersgilden werd de overleden confrere door zijn gildebroeders in en uit de kerk gedragen.

Een reglement voorzag in het verpachten van "bievaten"

De verkiezing van de Overheid gebeurde volgens de algemene regels geldend bij de schuttersgilden.

Aangezien van de St.Ambrosiusgilde de gildebreuk nog bestaat, staat het vast dat jaarlijks (?) een koning geschoten werd. Ook dit gebruik werd van de schuttersgilden overgenomen. Men zal wel kunnen aannemen dat het gebruik van een wapen, buks, kruisboog of handboog soms te pas kwam om bepaalde aanspraken op geschikte plaatsen voor de bijenteelt te doen gelden tegenover vreemde bijentelers en deze uit te drijven.

Wellicht had ook deze imkergilde een heiligenbeeld dat zich dan wel in de parochiekerk, waar de jaarlijkse missen werden opgedragen, zal bevonden hebben.

Ook de bijengilden vielen als slachtoffers van de nieuwe weygeving onder franse revolutie en werden evenals de schuttersgilden afgeschaft.

De verplichting tot een gilde te behoren om bijen te mogen houden verviel, als strijdig met de individuele vrijheid en de bijengilden waren dus afgeschaft. Te Mechelen gebeurde dit in 1791. Nochtans bleven de ordonnanties van kracht die betrekking hadden op vreemde "bielieden" die op ander territorium hun korven kwamen plaatsen. (1)

De mooie gildebreuk, de waardigheidskentekens van de Gildekoning, bestaat nog. Aan een keten waarvan de schakels samengesteld zijn uit afbeeldingen van de bourgondische vuurslag hangt een koningsgaai (zonder jaartal)

Het middenmedaillon is in Rococostijl en is een afbeelding van St.Ambrosius de schutsheilige. Het medaillon wordt geacht te dateren uit het begin van de 17e.Eeuw (2) (3)

(1) S.A.M. Prov.Ord. I, 12 ad 14 juni 1791

(2) Afbeelding van de breuk in "Catalogue Exposition de Léau (blz.7)

Zie ook : sacré - De Brabantse Schuttersgilden
Eigen Schoon -De Brabander:XVIe jg.Nr.2.blz.71

(3) Deze gildebreuk berust in het Stedelijk Museum v.Tienen.

De Kruisboog HISTORIEK

Als wapen natuurlijk veel jonger dan de eenvoudigere handboog. Toch vinden we, in graven daterend uit de Han-dynastie, gaande van 300 voor onze tijdrekening tot 300 na o.t. reeds sporen van kruisboogonderdelen.

In mythologische verhalen in China wordt wel gewag gemaakt van 3.000 jaar voor onze tijdrekening.

De kruisboog wordt door de Romeinen in groot formaat (de balist en in klein formaat (de scorpio) gebruikt.
(zie hierover: M; de Schrijver, de Chinese Repeteerkruisboog).

Veelvuldig gebruikt in de kruistochten komt het wapen fel verbe naar Europa en wordt midden de 13e eeuw een zeer geducht wapen op het slagveld.

In de 12e en 13e eeuw veroorzaakte de kruisboog door de zware en krachtige inslag van zijn bouten (pijlen) paniek bij de edele ridders. Want voor het eerst stonden deze, nochtans zwaar gepansterde ridders bloot aan verwondingen of minstens aan ontzadeling, wat krijgsgevangenschap tot gevolg had.

Op hun aanvraag had de Paus Innocentius III reeds in 1135 de kruisboog als wapen tegen de kristenen verboden. Dit was trouwens vruchteloos gebleken.

De kruisboog zal een gevaarlijk tactisch wapen blijven tot midden de 15e eeuw, wanneer het onttroond wordt door het vuurwapen. Het zal ons dan ook niet verwonderen dat dit zo geducht wapen door de gegoede burgers van de gemeenten zal aangeschaft worden om hun bezittingen te verdedigen en om hiermede in gildeverband ook de gemeente te verdedigen.

Aanvankelijk voorzien van houten latten worden deze definitief vervangen door stalen latten, in de eerste helft van de 15e eeuw (

In Centraal Europa, doch ook in onze gewesten, wordt veelal de kleinere modellen "halbe" en "viertel-rüstung" gebruikt. Nagenoeg zeker blijft het gekende model ( ) in gebruik tot begin 18e eeuw, wanneer kleinere, minderkrachtige kruisbogen voorlopers van de latere balanskruisbogen in zwang verschijnen. Dit model evolueert tot de zwaardere balanskruisboog die trouwens sindsdien niet veel wijzigingen onderging. Aanvankelijk werd met deze balanskruisboog op 33 tot 35 meter geschoten, al naar het plaatselijk gebruik. Te Tienen werd nog in 1958 op 35 meter geschoten door de St. Jorisgilde en door de bezoekende kruisboogverenigingen ter gelegenheid van de Tiense Feesten.

Echter door de voortschrijnende verstedelijking moesten de afstanden ingekort worden, zodat 20 meter gebruikelijk werd; Een lichter model balansboog vond ingang te Antwerpen, Gent, Brussel en Visé.

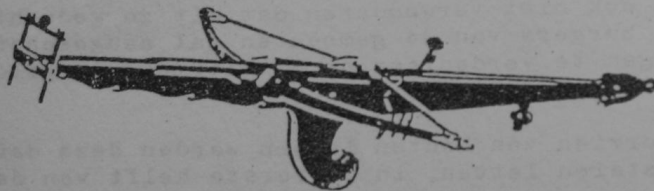
In het midden van de 19e eeuw zien we de kleine kolfkruisboog opkopen thans veelal genoemd "salonkruisboog". Deze wordt op 6 meter geschoten.

De balanskruisboog blijft echter het meeste gebruikte wapen bij de gilden terwijl de kleine salonkruisboog, alhoewel goed verspreid, meestal door kruisboogverenigingen gebruikt wordt.

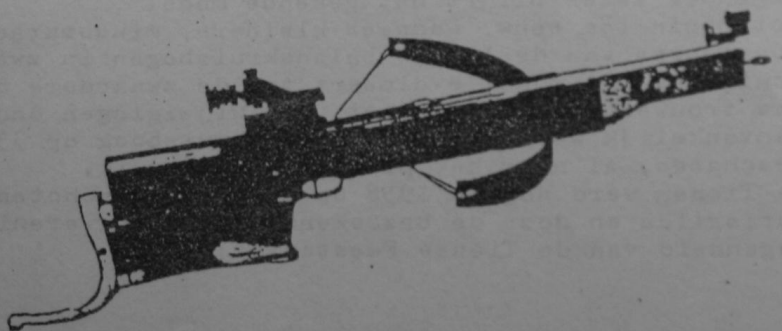
Nieuw in de kruisboogsport is dan de opkomst geweest van de Zwitserse "MATCH"-kruisboog (rond 1955) genropageerd door de I.A.U. (Internat. Armbrust Union) met de nog later (1978) op de markt gebrachte "Telli" voor het staande schieten op 10 m.

Anderzijds had in de Angelsaksische landen een ander model kruisboog veel sukses. Men noemt het de "Field-crossbow" daar hij veelal in open lucht geschoten wordt gezien de afstanden, 60m, 45 en 30 overgenomen van het FITA handboog-schieten.

In België is er tot op heden slechts één vereniging die deze soort kruisboogsport beoefent : "De Brakken" van Oelegem.

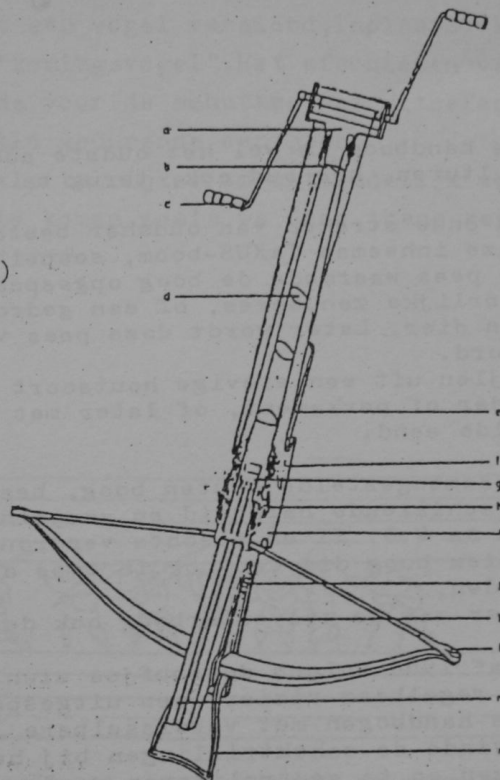
Traditionele balanskruisboog

Moderne "MATCH" kruisboog -Winzeler.

VOETBOOG met STALEN LAT en WINDE. (XVI e.E.)

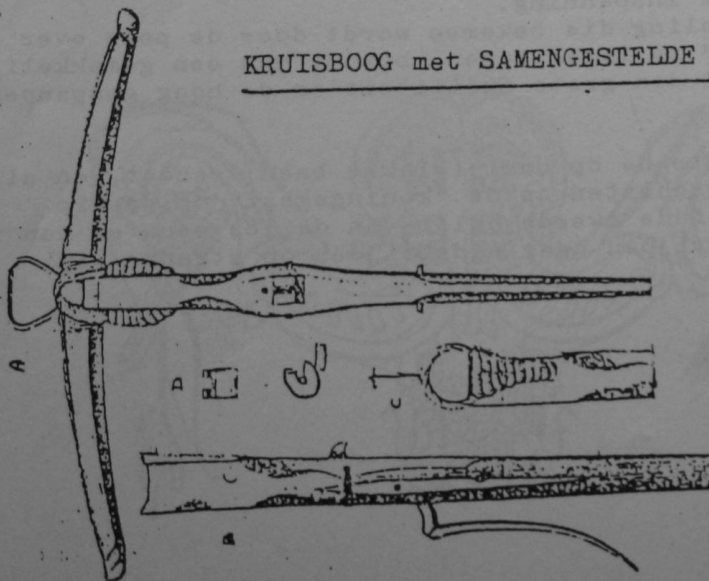
- a) windedoos
- b) telliere (zuil)
- c) zwengel
- d) inkerving voor duim(+)
- e) aftrekker
- f) aftrekmekanisme
- g) noot
- h) katrolwiel tjes en haken
- i) handsteun
- j) ankerpinnen
- k) ankering
- l) pees
- m) pijlgeul
- n) beugel.

(+) inkerving voor de duim.

-Al naar gelang men de duim meer naar voor of naar achter plaatste schoot de pijl verder of korter.

KRUISBOOG met SAMENGESTELDE HOUTEN LAT (XV e.E.)

- A) algemeen overzicht (de lat is met perkament overtrokken)
- B) telliere - C) beugel en ankering - D) noot-E) noot (zij)

De Handboog

De handboog is wel het oudste schiettuig en is in bijna alle culturen, hoe oud ook, terug te vinden.

In onze streken van oudsher bestaande uit een rechte tak van onze inheemse TAXUS-boom, soepel en veerkrachtig. De pees waarmede de boog opgespannen werd bestond uit, of een dierlijke zenuspees, of een gedroogde en getorste darm van een dier. Later wordt deze pees vervangen door een gevlochten koord.

Pijlen uit een stevige houtsoort zoals eik en gevederd met dun leder of perkament, of later met de rechte slagpennen van een wilde eend.

De samengestelde houten boog, bestaande uit houtsoorten van verschillende hardheid en soepelheid, zal in gebruik blijven tot na W.O. II en slechts verdrongen worden door de Zweedse stalen boog die dan nog in twee delen uiteen kan genomen worden.

Later zal de polyesterboog ook deze stalen boog verdringen.

Vanaf 1960 volgen de snufjes zich snel op: een regelbaar vizier, een uitgespaarde handgreep, uiteenneembare handbogen met verwisselbare latten enz... Tenslotte de schoktrillingen bij het lossen van de pijl op te vangen en te neutraliseren worden "stabilisatoren" aangebracht lange metalen staven met soepele vering aan de boog vastzittend.

Van in de late zeventiger jaren kent men de "katrolboog" die in verschillende middens een snelle doch thans gestabiliseerde opkomst kende.

Eerst aangemaakt om voor de jacht te dienen biedt hij het voordeel een grote spankracht te kunnen ontwikkelen voor slechts een, in verhouding kleine inspanning.

Door kracht ontdubbeling die bekomen wordt door de pees over wieltjes "katrollen" te laten lopen, bekomt men een gemakkelijker aantrekken en vooral een grote faciliteit om de boog gespannen te houden.

Zo men van oudsher steeds op doel (vlakke baan) schoot, en alleen het jaarlijks koningschieten op de "koningsgaai" op de wip schoot, dan zal vanaf de tweede helft van de 18e eeuw er een trage overgang plaats grijpen naar wedstrijden op staande wip.

Deze evolutie werd ingezet door het opsteken van een drietandige vork, ieder met een vogel versierd, in plaats van de oorspronkelijke enige "koningsvogel". Het afschieten van één der zijvogels betekende voor de schutter het uitoefenen van een overheidsfunctie gedurende een jaar. Stilaan worden de vogels talrijker om uiteindelijk tot de rijkversierde wippen te komen zoals we deze thans kennen.

++++++

Optocht handbooggilde met nar, tamboer, alpheris met wimpel waarop twee maal gekruiste handbogen en schutters met rechts pijl en links handboog over de schouders gedragen,

hs. Zegher van Male, Cambrai 124, Bassusbundel 1542.

(uit: 500 jaar Vrye Archiers van St.Kruis-Brugge)

De Beschermheiligen der Schuttersgilden

De verering der schutspatronen was niet alleen een door de gilde voorgeschreven en opgelegde verplichting, doch behoorde mede tot de levensbeschouwing van elke gildebroeder.

De schutspatroon werd beschouwd als een zeer belangrijk deel van de gilde. Iedere gilde had zijn beeltenis in de parochiekerk hangen of staan, soms zelfs in een eigen kapel.

Bij ommegangen werd dit beeld devotievol "uitgehaald" en door de gilde in de processie rondgedragen. De feestdag van de gildeheilige was de aanleiding en het gepast ogenblik voor belangrijke gebeurtenissen in de gilde ; koningschieten, teerfeest, gildemis ter ere van de overleden gildebroeders, en

Veelal werd de beeltenis van de schutsheilige in het gildevaandel centraal in een medaillon opgenomen en vormde, samen met het bourgondische knoesten St.Andrieskruis - de gekruiste knoestenstokken, het hoofdmotief der symboliek.

Nu nog bekleden de schutspatroons der gilden een belangrijke plaats in hun gebruiken. De Gilde van st.Hermetis te Ronse heeft als taak en rekt zich als een eer de enigen te zijn die het schrijn van St.Hermetis (pestheilige) uit de kerk mogen afhalen voor de jaarlijkse "Fiertel"omweg (36 KM.)

De St.Jorisgilde van Brecht heeft een gildebreuk waar in het middenmedaillon, centraal op de borst gedragen, relieken van St.Joris geborgen zijn. En menig ander voorbeeld kan nog aangehaald worden.

Nochtans dient niet uit het oog verloren te worden dat het gebruik, een schutspatroon voor een gilde te hebben, uit een ver verleden stamt, uit de voorkristelijke tijden, toen in onze streken nog de oud-germaanse goden aanbeden werden.

We weten dat er toen reeds "gheldonia" bestonden, weliswaar niet volledig naar de vorm noch de inhoud gelijk aan deze die wij als normatief voor onze "schuttersgilden" nemen, doch die wel als prefiguraties aangenomen worden. Welnu ook deze "gheldonia" stelden zich reeds onder de bescherming van een "heidense" godheid.

En zelfs dat is dan nog geen innovatie want in de ganse geschiedenis vinden we steeds maar voorbeelden terug waarin zelfs in de oudste kulturen reeds het zoeken naar kon'akt tussen onze wereld en de wereld der goden door de sterveling en door middel van "bemiddelaars" (i.c.heiligen) gezocht wordt.

St. Sebastianus

Kopergravure 16e.E.
Antwerpen.
(eig. Luc V. A.)

St. Martinusbeeld afkomstig uit de
St. Martinuskerk te Tienen.
(Sted. Mus. Tienen - Het Toreke)

De schutspatroon was voor onze voorvaderen niet alleen een lichtend voorbeeld, wiens leven en gode voorbeelden men zou trachten te benaderen, doch hij was ook de helper, toeverlaat in nood en dikwijls zelfs, in hedendaagse termen uitgedrukt, de "psychiater" en/of "geneesheer".

Een dergelijk belangrijke taak verdiende dus ook wel vanwege de gildebroeders een diepe verering en verzorging. Dit blijkt dan ook uit de zo talrijke kunstwerken, schilderijen en beeldhouwwerken die hun lof en verering moeten illustreren.

=====

De H. Martinus

Martinus : van het grieks : marmamai : ik strijd

Zoals verschillende andere heiligen heeft Martinus ook een militaire verleden en wel als romeins cavalari-officier.

Geboren in 316 3 jaar dus nadat Keizer Constantijn aan de christenen godsdienstvrijheid verleende, in Hongarije uit heidense ouders geboren, beleefde hij de ineenstorting van het Romeinse Rijk.

Zijn vader was tribuun van het Romeinse leger en hijzelf werd door de zorgen van zijn vader reeds op 15jarige leeftijd bij het leger ingelijfd.

In die periode diende hij als jong Romeins ruiters officier en toen plaatst zich het verhaal van de bedelaar en de mantel

- Jezus als bedelaar vermomd, en halfnaakt smeekt Martinus een aalmoes. Deze neemt zijn zwaard en sneed hiermede zijn (cappa) mantel door. De helft gaf hij aan de bedelaar. Aldus had Martinus aan twee voorschriften voldaan : eerst aan de naastenliefde en dan aan de militaire reglementen die het dragen van "cappa" voorschreven.

- Het overgebleven deel van de "cappa" werd later door de Merovingische koningen als rijkskleinood vereerd en behouden in een speciaal daarvoor gebouwde tent, naar de "cappa" "capella" genaamd. Vandaar het woord "kapel" en "chappelle"

Door zijn edele daad de bedelaar een stuk van zijn mantel te schenken, wordt hij door de kleermakers als patroonheilige vereerd.

St.Maarten is ook in onze gewesten een zeer populaire heilige en vele volksgebruiken hebben op hem betrekking.

Te Amiens liet hij zich dopen. Hij was toen ongeveer 20jaar en gaf de wens tekenen zich uit het leger terug te trekken. De Keizer weigerde en dacht dat lafheid zijn motivering was. Daarom trok Martinus totaal ongewapend het germaanse leger tegemoet en 's anderendaags kwamen deze de vrede aanbieden. Daarop mocht Martinus het leger verlaten.

Bij dit bezoek aan de Keizer bood deze Martinus een beker wijn aan, doch deze weigerde. Daarom is de H.Martinus ook schutpatroon van de geheelonthouders.

Hij trok dan naar Hongarije en bekwam een lagere wijding als "exorcist" tzt. duivelsuitbanner .

Teruggekeerd naar Frankrijk doorkruist hij dit land al predikend. Daarom zijn er in Frankrijk ongeveer 4000 kerken naar hem genoemd. Ook verschillende plaatsen en tot zelfs bomen dragen er zijn naam.

Tijdens een van zijn tochten leent hij een boot van een handelaar en toen het schip gegrepen werd door een hevige storm, slaagde Martinus erin het schip behouden te laten doorvaren alhoewel kapitein en bemanning verder sliepen.

Vandaar dat hij ook patroon van de groothandelaars is.

Verdreven uit een klooster te Milaan door de Arianen, trekt hij zich terug op het griekse eiland GALLINARIA (ISOLA D'ALBEGHA) in de Thyreense zee. Hij stelt daar een einde aan een slangenplaag die reeds jaren het eilandje teisterde.

Op terugweg naar Poitiers sticht hij te LIGUGE het eerste grote klooster van het Westen; een werkelijk grote kerk- en cultuurhistorische gebeurtenis. Het werd tevens een uitgangspunt voor de missionering in Frankrijk.

Vanaf deze periode beginnen de wonderen van St. Martinus. Wanneer in 367 de bisschop van Poitiers, Hillarius, sterft vraagt deze op zijn doodsbod aan Martinus om hem op te volgen. Deze weigert dit, doch wordt het volk gedwongen te aanvaarden.

Tijdens een van zijn rondreizen in Frankrijk zouden er ook meerdere mirakels gebeurd zijn o.a. werd de tempel van Mars door een onweer verwoest en Martinus liet op die plaats een kerk bouwen. Door zijn omgang met donder en bliksem werd hij de patroon van buskruitmakers, kolveniers, buskr;schutters en kanoniers...

Op 80 jarige leeftijd wilde hij zich terugtrekken om zijn laatste dagen rustig te kunnen doorbrengen te Marmoutiers doch hij stierf voordien te Condé, op weg naar Poitiers. Martinus werd te Tours begraven op 11 november 397. Elf November is dan ook zijn feestdag geworden.

Sint Benediktus, beschermheilige van Europa, bouwde op de Monte Cassino, ter ere van Martinus, een klooster op dezelfde plaats waar eertijds een tempel stond ter ere van Apollo.

St. Sebastianus

De keur van deze heilige is rood. Zijn feestdag 20 januari.

De naam komt van het oude grieks Sebastos = verhevene, eerbiedwaardige.

Geboren in 284 werd hij vermoedelijk terechtgesteld in 305. Romain heilige, pestheilige, martelaar, kruistochtheilige, de legende ontstond in de 5e eeuw en is weinig historisch betrouwbaar. Hij zou geleefd hebben onder Keizer Diocletianus, gekend door zijn Kristenvervolging.

Sebastianus was de hoofdman van de eerste cohorte. Door zijn uitermate schoonheid en zijn beminnelijkheid was hij een gunsteling van de Keizer geworden. Daar hij echter Kristen was en dit daarenboven niet geheim hield, kon hij als officier niet langer in het leger geduld worden. De Keizer poogt nog hem op allerlei wijzen van zijn geloof af te brengen want zo een goed officier wenst hij niet graag te missen. Sebastianus echter blijft onwrikbaar en wordt veroordeeld om door Mauretaanse boogschutters ter dood gebracht te worden. Wanneer hij voor dood, aan een boom gebonden in touwen hangend, achter gelaten wordt ten prooi van raven en gieren, wordt hij door een goede weduwe, de kristin Irene, gevonden, verzorgd en genezer. Hij wordt echter opnieuw gevangen genomen en ditmaal wordt hij niet met pijlen, doch wel met knuppelslagen ter dood gebracht. De kristin Lucia vindt het lijk in de riool. Ze reinigt het en gaat het begraven in de catacomben van de Via Appia. In de 4e eeuw reeds wordt boven het graf de Apostelbaziliek gebouwd een derzeven hoofdkerken van Rome.

Sebastianus is een zeer populaire volksheilige. Zeer vroeg reeds wordt hij aanroepen tegen de pest, die als een pijl de mens onverwachts treft.

Hij is de beschermheilige van alle handboogschutters. Het verband met zijn terechtstelling is hier zeer duidelijk. Hij wordt steeds afgebeeld als een mooie jongeling, een arm boven het hoofd aan een boom gebonden en van pijlen doorzeefd.

De oudste afbeelding is een fresco in de catacomben van Calixtus. Sebastiaan afgebeeld in Romeinse tuniek en met een pallium (eressjerp) over de schouder.

In Rome en Echternach bevinden zich pijlen waarmee St. Sebastianus zou zijn beschoten.

Wie was St. Ambrosius

Werd geboren te Trier in 333 of 340 uit een voornamelijk christelijke familie. Overleed te Milaan in 397.

Ambrosius is een der vier grote kerkvaders van het Westen. Oorspronkelijk was Ambrosius een staatsman. In 370 bestuurdde hij de provincies Aemilië en Ligurië met zetelplaats te Milaan.

Bij het overlijden van de Arianse bisschop Auxentius ontstaat een felle strijd om zijn opvolging. Ambrosius poogt de rust te herstellen en wordt door het ganse volk tot bisschop gekozen. In de kunst en de hagiografie wordt hij afgebeeld als bisschop, soms met wieg en/of bijenkorf.

In zijn biografie wordt vermeld dat in zijn prille jeugd een bijenzwerm in zijn mond neerstreek om daar honingraten te maken. Het was van deze was dat de tafeltjes gemaakt werden waarop geschreven werd en waarop Ambrosius zijn hoogstaande gedachten zou neerschrijven.

Juist wegens zijn hoogstaande kerkleer en zijn geschriften was hij te Antwerpen de beschermheilige van de onderwijzersgilde

Wat men niet kan zien, dat men wel gheeft en men siet
hulp noch bate, Den is gheen wonder dat dit meest
elck verdrict, Waer toe ist niet men
hou t ghent oorden noch mate, Dan datmen den
een pijs naden anderen schiet.† Ja datmen veel

Heemkundige kring opent minimuseum 'Hoegaarden Bierdorp'

«Bier bracht Hoegaarden rijkdom»

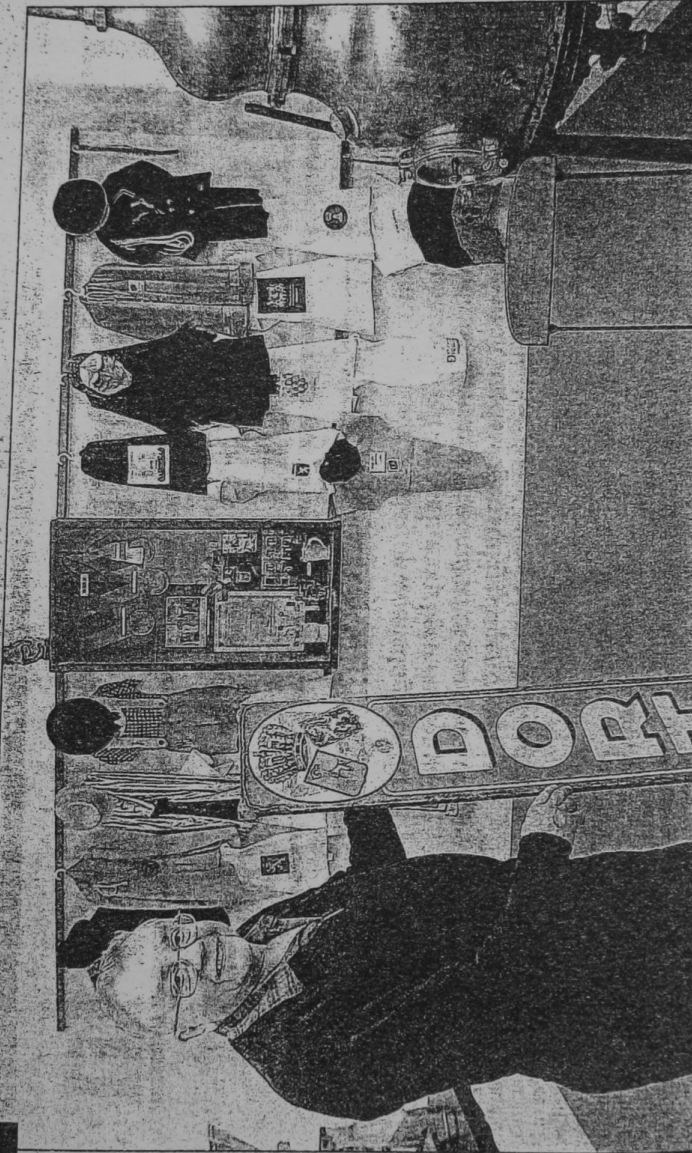
• HOEGAARDEN

Hoegaarden heeft een nieuwe toeristische attractie. Naast het grote biermuseum van de Hoegaardse brouwerij heeft het dorp nu ook een kleiner biermuseum. Het gaat om de collectie 'Hoegaarden Bierdorp' van de heemkundige kring 't Nieuwhuys over de geschiedenis van het bierbrouwen in de streek. De collectie kreeg onderdak op de zolder van het Kapittelhuis aan de Houtmarkt. Morgen om 15 uur opent de collectie officieel haar deuren.

CHRISTIAN HENNUY

Lange tijd wist de heemkundige kring niet goed waarheen met haar collectie. Het oorspronkelijke onderkomen, museum 't Nieuwhuys, werd verkocht en de kring leek nergens anders terecht te kunnen. Vorig jaar kwam er dan het goede nieuws dat er een plaatsje was in het Kapittelhuis.

«De museumcollectie, wordt een bijkomende aantrekkingspool voor de bezoekers van de nabijgelegen Vlaamse Toontuinen. We zullen nauw samenwerken met de Toontuinen en het gemeentebestuur», zegt Erik Saelmaekers van de heemkundige kring. Erik zorgde voor

Erik Saelmaekers van de heemkundige kring bij de tentoonstelling in opbouw in het Kapittelhuis. Foto Kristien Bollen

de opbouw van de tentoonstelling.

BELFORT

«De expo is interessant voor Hoegaardiërs en voor bezoekers. De inwoners kunnen zien hoe het er vroeger aan toe ging in ons dorp en de bezoekers leren welke impact de bierindustrie op Hoegaarden had. Door de rijkdom die het bier met zich meebracht, zijn hier unieke bouwwerken gerealiseerd. Kijk maar naar de Sint-Gorgoniuskerk, een uniek bouwwerk met een toren als een belfort. En dat voor een gewoon dorpje», zegt Erik.

Alle oude ambachten die iets met de rijkdom van Hoegaarden te maken hadden, zijn te zien. Ook het geschiedenis van het verenigingsleven en de scholen komt aan bod. «Ik hoop dat we later ook onze Romeinse schatten kunnen tonen», zegt Erik. Op de eerste

verdieping komen schilderijen en tekeningen van Hoegaardse dorpsgezichten.

BIERMANNEKE

Een tweede zaal wordt gewijd aan alles wat met drank en alcohol te maken heeft: de Hougardia met spuitwater en limonade, de jenever, sterke dranken en uiteraard het bier. «We hebben materiaal van brouwerij Lorient en brouwerij de Kluis van Pierre Ce-

lis. We stoppen bij Interbrew want de brouwerij heeft een eigen museum», legt Erik uit. De Hoegaardse Biërgilde heeft een eigen ruimte met alle pakjes van het Biermanneke. Hier kom je alleen binnen met een gids. Het is de bedoeling dat toeristen een gecombineerd bezoek aan het Suikermuseum in Tienen, de Vlaamse Toontuinen en de collectie 'Hoegaarden Bierdorp' kunnen brengen.

Op zaterdag 15 maart 2003 had de opening plaats van de tentoonstelling HOEGAARDEN - BIERDORP in het Kapittelhuys Houtmarkt te Hoegaarden.

Een 100 tal sympathisanten waren aanwezig op deze opening.
Op de eerste verdieping is een Hoegaardse galerij met schilderijen over Hoegaarden.
Twee andere zalen zijn voorbehouden aan de Hoegaardse biergeschiedenis, de Brouwersgilde en het Biermanneke.
Op de bovenverdieping maken we kennis met de oude ambachten en de verschillende Hoegaardse verenigingen.

Deze tentoonstelling is gratis toegankelijk alle dagen van 10 uur tot valavond, zon- en feestdagen vanaf 9 uur.
Tijdens de wintermaanden open alle weekends en op reservatie tijdens de weekdays.

Er is ook mogelijkheid voor geleide bezoeken, aanvragen op aan Vlaamse Toontuinen tel. 016/767843.

Prijs meer dan 25 personen 0,75 euro/persoon
minder dan 25 pers. 12,5 euro forfatair.

Door dit initiatief is de museumcollectie gedeeltelijk terug te bewonderen in het Kapittelhuys, Houtmarkt 1 Hoegaarden.

We voorzien nog verdere uitbreiding van de verschillende standen en hopen also een volwaardig Bier- en Heemmuseum open te stellen voor de bezoekers van Hoegaarden.

Er is ook mogelijkheid voor een degustatie van de Hoegaardse bieren daarvoor afspreken op tel. 016/767843 van de Vlaamse Toontuinen.

Nieuw biermuseum geopend

HOEGAARDEN. In Hoegaarden is een nieuw museum geopend over de beschavingsgeschiedenis van de gemeente. Het museum is ondergebracht in het Kapittelhuis van de Vlaamse toontuinen. Het gaat om een permanente tentoonstelling, met de voorwerpen en documenten van het vroegere streek- en biermuseum. Die collectie dreigde in een opslagruimte terecht te komen, maar heeft nu een nieuwe plek gevonden in het Kapittelhuis. In de tentoonstelling zijn voorwerpen en documenten te zien die herinneren aan oude ambachten en scholen. Vooral aan de oude brouwerijen en huisbrouwers is veel aandacht besteed.

Passé Part. 1/4/03

Museumstukken naar Kapittelhuis

■ HOEGAARDEN

Vanaf 15 maart staan de museumstukken van de heemkundige kring in Hoegaarden te kijk in het Kapittelhuis van de Toontuinen (TT). Het vroegere museum in 't Nieuwhuys is na verkoop verbouwd tot taverne. Vooral het brouwerijleven van vroeger krijgt aandacht. Eric Saelmaekers van de heemkundige kring stelde de collectie in het Kapittelhuis samen.

De Toontuinen tellen een attractie meer. 't Heeft verscheidene maanden geduurd eer de heemkundige kring in het Kapittelhuis van de TT terecht kon. Enkele vetes dienden bijgelegd. De vrede is nu hersteld. Niet alles wat in 't Nieuwhuys te zien was, staat uitgestald in het Kapittelhuis. Daarvoor is de ruimte te klein. Later volgt misschien uitbreiding. In afwachting staan veel voorwerpen in de stapelplaats De Polder van de gemeente.

■ Wat valt er zoal te bekijken?

Eric Saelmaekers: „Uiteraard veel documenten en voorwerpen over de vele Hoegaardse bierbrouwerijen van vroeger. Maar ook ambachtelijke tuigen van kuipers,

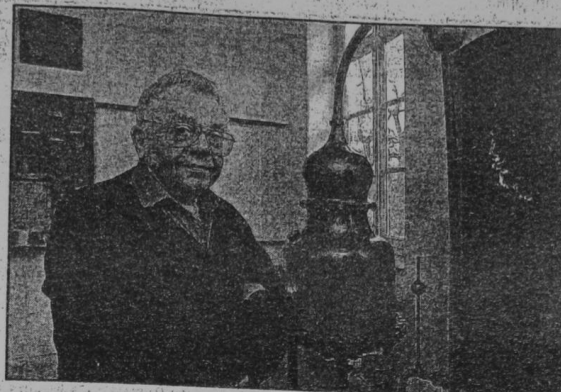

FOTO JEF COLLAER

Eric Saelmaekers is de bezieler van de expo over het verleden van Hoegaarden.

gareelmakers, landbouwers en de gesloopte suikerfabriek. Ook het verenigingsleven komt aan bod, zoals de Biergilde en het Apostelengenootschap. En de 21 kostuumpjes van het monument 't Biermanneke liggen uitgestald.”

■ Geeft het museum een meerwaarde aan de TT?

„Daar bestaat geen twijfel over. Onze conservatrice Irène Bouthé verwacht veel bezoekers. De toegang is gratis. Een bezoek kan

gecombineerd worden met een rondgang in de Toontuinen. Ook arrangementen met een wandeling door de holle wegen van Hoegaarden of een bezoek aan het Suikermuseum in Tienen behoren tot de mogelijkheden. In het Kapittelhuis kan men dat alles fijn regelen.” (BE)

■ De expo is toegankelijk tijdens de openingsuren van het Kapittelhuis.

■ EXPO 'HOEGAARDEN BIERDORP' OP KAPITTELSOLDER

Publi Peas

Hougardia met limonade

Op zaterdag 15 maart om 15 u. wordt in het Kapittelhuis aan de Houtmarkt in Hoegaarden de permanente tentoonstelling 'Hoegaarden Bierdorp' geopend. Het gaat om de vroegere collectie van het museum 't Nieuwhuys, die nu permanent zal worden geëxposeerd op een andere locatie.

„We proberen met de tentoonstelling aan de mensen van Hoegaarden te laten zien hoe het vroeger was, terwijl we aan de buitenstaanders die voor het bier komen, laten zien welk impact dat bier heeft gehad op de samenleving. Door de rijkdom werden hier zaken gerealiseerd die elders niet konden. Zie maar naar de monumentale kerk, met een toren als een belfort. En dat voor een gewoon dorp”, zegt Erik Saelmaekers, die voor de Heemkundige Kring 't Nieuwhuys, de collectie opbouwt.

„Op de kapittelsolder komen zes vitrinekasten met oude ambachten, die belangrijk waren voor het

rijke Hoegaarden. Er komen ook vitrines van het gemeentelijk leven, de scholen, het genootschap van de apostelen en de Matigheidsbond. Ook de vlaggen van de gilden en de muziekverenigingen worden getoond. In de toekomst hopen we ook onze Romeinse schatten daar te kunnen exposeren”, aldus nog Erik Saelmaekers.

Op de eerste verdieping, in de roze zaal, komen schilderijen met Hoegaardse dorpsgezichten. In de tweede zaal komt het gedeelte alcohol: Hougardia met spuitwater en limonade, de jenever, andere sterke dranken en uiteraard het bier.

„Er worden drie vitrinekasten aan bier gewijd, algemeen, de brouwerij Lories, en de brouwerij de Kluis van Pierre Celis. We stoppen bij Interbrew, want die hebben hun eigen museum in de brouwerij. Mooie bierreclames verfraaien dit lokaal”. In een laatste zaaltje, tenslotte, dat alleen op afspraak kan betreden worden

Foto: Jef Collaer

Erik Saelmaekers bij de tentoonstelling

komen een alambik, de karamellen Cesar, de vroegere suikerfabrieken, de stand van de biergilde, enz...

„Er zal nauw samengewerkt worden met de gemeente en de Vlaamse Toontuinen. Dit is een eerste stap in het gebruik van het kapittelhuis als cultureel centrum”, besluit Erik Saelmaekers. (CH)

713 47/1/03